



# Linköpings stadsarkiv

## 40 år

### 1965 • 2005

## En bit av Linköpings historia

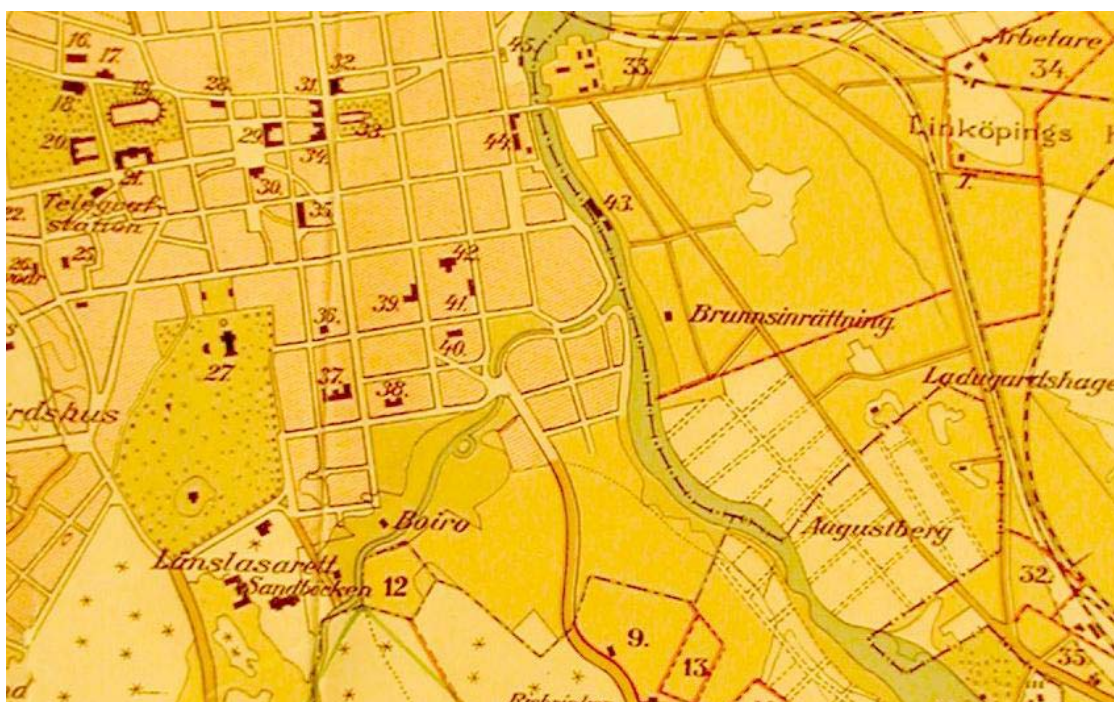
Nr 1, mars 2005

### Curmansgatan

Curmansgatan har sitt namn efter handlanden August Curman (1811-1885), som var riksantikvarien Sigurd Curmans farfars bror. August Curman, som en tid ägde ett hus vid Nygatan 6 och var ledamot av stadens drätselkammare 1863-1865, köpte i början av 1870-talet ett av Tannefors kvarntorp i Sankt Lars socken på östra sidan av Stångån och uppförde där en bostad, Augustberg, dit han flyttade. Byggnaden är med detta namn redovisad redan på 1878 års ekonomiska karta över Hanekinds härad. Efter honom är även den genom området utlagda gatan - Curmansgatan - uppkallad.



*August Curmans namnteckning och sigill under skrivelse i nov. 1860.  
Linköpings stads drätselkammars arkiv, vol. E I:1, Linköpings stadsarkiv.*



*Utsnitt ur 1911 års karta över Linköpings stad och Sankt Lars socken. 43 = kallbadhusen, belägna där Drottningbron i dag har sitt östra fäste. Öster om Stångån Augustberg (med Åkersberg och Lindesberg) med markerat gatunät. Linköpings stadsarkiv.*

## Släkten Curman

Släkten härstammar från kornetten Hindrik Kurländer, som 1628 av Gustaf II Adolf på livstid erhöll kronohemmanet Tuna i Nykils sn.

**Hindrik Kurländer** († 1645)  
Kornett i Tuna, Nykils sn

**Grels Hindriksson (Curman)** (omkr. 1634-1706)  
Rusthållare i Tuna, Nykils sn  
Nämndeman i Valkebo härad  
Riksdagsman för Valkebo, Hanekinds och Vifolka härader 1680  
och då deputerad i kommissionen för granskning av förvaltningen  
under Carl XI:s minderårighet; undertecknade för Östergötland  
1680 års kontrakt om indelningsverket

**Bengt Grelsson Curman** (1683-1737)  
Rusthållare i Tuna, Nykils sn

**Johan Curman** (1715-1782)  
Rusthållare i Tuna, Nykils sn

**Samuel Curman** (1749-1824)  
Rusthållare i Alorp, Sjögestads sn

**Johan Peter Curman** (1773-1849)  
Löjtnant

**Samuel Johan Curman** (1801-1865)  
Lantbrukare i Snytringe, Allhelgona sn

**Axel August Curman** (1811-1885)  
Kommissionshandlande i Linköping

**Carl Peter Curman** (1833-1913)  
Med. dr, professor i plastisk anatomi vid Konstakademien,  
docent i balneologi och klimatologi vid Karolinska institutet,  
badläkare och intendent i Lysekil, där havsbadet under hans  
ledning blev en av Sveriges främsta kurorter

**Sigurd Curman** (1879-1966)  
Fil. dr, professor, riksantikvarie  
Grundare av *Sveriges kyrkor. Konsthistoriskt inventarium*.  
Ledde restaureringen av bl.a. Vreta klostrets kyrka (1914-1917)  
Omformade Riksantikvarieämbetet och statens historiska museer till  
moderna ämbetsverk och organiserade den regionala kulturminnesvården och  
inledde den riksomfattande inventeringen av fasta fornlämningar.

## Tannefors by och stadsdelen Tannefors

Tannefors by sammanfaller inte geografiskt med den moderna stadsdelen Tannefors. Byn, som bestod av tre hemman, ett tiotal kvarnar samt diverse andra jordområden, var till större delen belägen på Stångåns västra sida. Bebyggelsen var på västra sidan koncentrerad till det område som i dag är beläget mellan Nattstuvugatan och Söderleden; dessutom låg flera kvarnar och torp på de smala landremsor som hörde till byn på Stångåns östra sida. De tre hemmanen i byn bar namn som lever vidare i ett stadsdelsnamn och två gatunamn: Hedjegården, Ödegården och Nattstuvugården.



Utsnitt ur 1878 års ekonomiska karta för Hanekinds härad. Tannefors by i centrum. De tomma ytorna öster om Stångån var belägna i Åkerbo härad. Gränsen mellan Linköpings stad och Sankt Lars socken är markerad med en tjock röd linje.

De stadsdelsnamn som finns i dagens Linköping har tillkommit successivt under 1900-talet genom administrativa beslut, ofta i samband med namnsättning av nybebyggelseområden. Namnen har en historisk förankring, men den geografiska överensstämmelsen mellan historiskt bebyggelsenamn och stadsdelsnamn är knappast exakt. Så är också fallet med stadsdelen Tannefors.

På 1930- och 1940-talen användes namnet Tannefors på området mellan Nya Tanneforsvägen och Stångån mellan Tanneforsskolan och nuv. Braskens bro. Under 1950-talet utvidgades Tanneforsområdet i väst-östlig riktning till området mellan nuv. Brokindsleden och östra centralbanan.

Stadens statistik- och planeringskontor begärde hösten 1952 att drätselkammaren skulle anmoda stadens namnberedning att uppgöra förslag till heltäckande indelning av staden i stadsdelar. Först i mars 1959 fattade stadsfullmäktige definitivt beslut om indelningen. Ladugårdsbacke och Ladugårdsgårde sammanfördes till stadsdelen Kungsberget och områdena Augustberg, Åkersberg och Lindesberg - som under 1950-talet benämnts Åkersberg - sammanfördes med Tannefors öster om ån till en ny stadsdel Tannefors. (Tannefors väster om ån lades till Vimanshäll.) I september 1975 beslöt kommunfullmäktige att ändra indelningen; Tannefors, Kungsberget och Råberga lades samman till en ny stadsdel Tannefors.





*Flygfoto över Augustberg, Åkersberg och Lindesberg söderut mot Tannefors vid middagstid 3 maj 1927. Den breda gatan i bildens mitt är Nya Tanneforsvägen; mellan den och Stångån Arbetaregatan; parallellgatan till vänster är Augustbergsgatan. Den låga bygganden på höjden t.v. om Nya Tanneforsvägen mellan bilen och den hästdragna lastvagnen är det av August Curman uppförda Augustberg. Strax söder om huset går Curmansgatan ned mot Stångån. Foto i Linköpings stads byggnadsnämnds arkiv, Linköpings stadsarkiv.*

**Källor:**

A. Otryckta

*Linköpings stadsarkiv*

Linköpings stadsfullmäktiges arkiv, vol. B I:54

Linköpings stads drätselkammarens arkiv, vol. A I:3-5, E I:1

Linköpings stads byggnadsnämnds arkiv, foto- och kartsamlingarna

Linköpings kommunfullmäktiges arkiv, vol. A 1:5, E 1 onumr., diarietörd handling 1975.241

B. Tryckta

*Rikets ekonomiska kartverk: Karta med beskrivning, Hanekinds härad, 1871-1878*

*Statistisk årsbok för Linköping 1954, 1959, 1975*

*Svenska släktkalendern 1963, art. Curman*

**Litteratur:**

Borna Ahlqvist, Hélène/Tollin, Clas: *Kring Stång. En kulturgeografisk utvärdering byggd på äldre lantmäteriakter och historiska kartöverlägg* [RAÄ. Arkeologiska undersökningar, skrifter nr 7], 1994

*Glimtar från Tannefors*. [Utg. av] Tannefors hembygdsförening. 1999

*Linköpings historia. 4. Tiden 1863-1910*. 1978

*Linköpings historia. 5. Tiden 1910-1970*. 1981

Bo Persson

Stadsarkivarie